

Tale

27. maj 2016

Samråd i FIU om Økonomisk Redegørelse

[Det talte ord gælder]

[1. Konjunktursituationen]

- Først lidt om konjunktursituationen, senere vil jeg komme ind på den offentlige økonomi.

[Moderat fremgang i dansk økonomi]

- Vi skønner en vækst i dansk økonomi på 1,1 pct. i 2016 og 1,7 pct. i 2017. Det er ikke prangende, når man sammenligner med tidligere perioder. Det er faktisk ret beskedent for et opsving. Men jeg lægger vægt på, at der er fremgang.

[Det private forbrug er vokset parallelt med beskæftigelsen]

- Nogle af de steder, hvor fremgangen viser sig tydeligst, er i det private forbrug og på arbejdsmarkedet.
- Som grafen her viser, så er det private forbrug begyndt at stige nogenlunde samtidig med, at væksten i beskæftigelsen tog fart. I 2015 steg det private forbrug med godt 2 pct. Det er den største stigning siden 2006.
- Når flere får et arbejde og tjener penge, øges den samlede indkomst i samfundet. Og når det er nemmere at finde et nyt job, øger det trygheden. Det giver husholdningerne mod på at omsætte stigende indkomster i et større forbrug.

[Solidt fundament for fortsat vækst]

- Det er blandt andet de mekanismer, som danner grundlag for, at fremgangen i dansk økonomi kan fortsætte. Flere får et job, så indkomsterne stiger. Samtidig vokser huspriserne og hus-

holdningernes friværdier. Noget af den formue kan omsættes i forbrug eller boliginvesteringer.

- Og det går jo begge veje. For når forbruget stiger, så skal der produceres mere. Det øger beskæftigelsen. Og dermed indkomsterne. Og forbruget. Og så videre.

[Eksporten ventes også at tage til igen]

- I modsætning til det private forbrug har udviklingen i eksporten ikke just imponeret på det seneste. Eksporten faldt med 1 pct. sidste år.
- Det er nu ikke hele historien. Meget af faldet sidste år skyldes et dyk i vores eksport af shippingydelser. Og altså, selv om et skib sejler rundt på verdenshavene under dansk flag, så er betydningen for dansk beskæftigelse og hjemlig produktion ikke så stor. Det er noget andet, når udlændinge fx køber medicin, maskindele til deres produktion eller rådgivning hos en dansk arkitekt. Eksporten af den type varer og tjenester steg sidste år.
- Det er baggrunden for, at eksporten bidrog positivt til BNP sidste år, som figuren her viser. Og vi venter altså, at det vil kunne fortsætte. Ikke så meget i år, men med tiltagende styrke næste år.

[Stærkt arbejdsmarked trods moderat vækst – 108.000 flere i job siden 2012]

- Som jeg allerede har nævnt, så har der været en god fremgang på arbejdsmarkedet. 82.000 flere har fået et job i den private sektor siden vendingen i 2012. Og der er udsigt til, at den positive udvikling kan fortsætte. Vi skønner, at der i 2017 vil være 108.000 flere i job sammenlignet med 2012. Også selv om BNP-vækstraterne kun er ret beskedne.

[Reformer har skabt plads til flere i job]

- I den sammenhæng er det værd at bemærke, at hvis det ikke var for de reformer, som er gennemført, så havde der ikke været plads til den positive udvikling på arbejdsmarkedet.
- Det viser figuren her, hvor den stiplede linje viser den såkaldte strukturelle beskæftigelse i fravær af reformer som tilbagetrækningsreformen. Som I kan se, så krydser den mørkeblå streg med den faktiske beskæftigelse og den stiplede linje hinanden sådan cirka nu.
- Uden reformerne ville der altså ikke være plads til yderligere vækst i beskæftigelsen – uden reformerne ville vi i den nuværende situation se en udtalt mangel på arbejdskraft og tiltagende risiko for flaskehalse.
- Den situation står vi ikke i. Fordi der i tide er gennemført reformer, så beskæftigelsen kan stige mere, og opsvinget kan vare længere, end det ellers ville have været muligt.

[Arbejdsmarkedet strammer til]

- Vi forventer dog, at der gradvist bliver stadig færre ledige hænder på arbejdsmarkedet. Ledigheden er allerede lav set i et historisk perspektiv. Det er kun i 2007 og 2008, at der i nyere tid er registreret en lavere ledighed. Og efterhånden som beskæftigelsen stiger, vil ledigheden falde endnu mere.
- I 2017 er der kun en lille forskel mellem den faktiske ledighed og skønnet for den strukturelle ledighed. Det er et udtryk for, at arbejdsmarkedet strammer til, efterhånden som konjunkturerne normaliseres.

[Opsummering – konjunktursituationen]

- En kort opsummering, inden jeg går videre til den offentlige økonomi.

- Der er et opsving i dansk økonomi. Tempoet er ikke højt, men der er klar fremgang på arbejdsmarkedet, og fundamentet er på plads for yderligere vækst i det private forbrug.
- Beskæftigelsen ventes også at kunne fortsætte med at stige. Og reformer understøtter, at det er der plads til. Men efterhånden som flere kommer i job, og færre er ledige, vil presset på arbejdsmarkedet tage til. Det er en naturlig konsekvens af, at vi gradvist bevæger os mod en situation med normal kapacitetsudnyttelse i økonomien.

* * *

[2. Offentlig økonomi]

- Lad mig også gøre status for de offentlige finanser og finanspolitikken.

[Gradvis stramning af finanspolitikken]

- Vi har med finansloven for i år påbegyndt en gradvis stramning af finanspolitikken fra det aktuelt lempelige udgangspunkt. Det har været nødvendigt for at bringe underskuddet under den tilladte grænse i budgetloven på 1/2 pct. af BNP.
- Og det er nødvendigt for at understøtte et holdbart opsving. Når arbejdsmarkedet gradvist strammer til, er det vigtigt, at finanspolitikken ligeledes strammes, så den ikke bidrager til et øget kapacitetspres.

[Lave oliepriser har reduceret råderummet...]

- Når vi ser fremad, så er det ikke nogen nyhed, at rammerne for finanspolitikken er stramme.
- Oliepriserne er dykket voldsomt de seneste år, og det reducerer statens indtægter fra produktionen i Nordsøen. For at give et perspektiv på den svækkelse, så svarer de seneste tre års nedjusteringer af statens forventede olieindtægter i 2020 til knap

halvdelen af udgifterne til folkeskolen. [Nedjustering: 19 mia. kr.]

- Det betyder, at vi har måttet nedjustere forventningerne til råderummet markant sammenlignet med tidligere vurderinger. Frem mod 2020 forventer vi at have et råderum på 10 mia. kr.
- Et råderum på 10 mia. kr. over de næste fire år er stramt. Og inden for dette råderum skal vi også håndtere de mange tilkomne flygtninge.

[... men fortsat højt udgiftsniveau i et historisk perspektiv]

- Men når vi taler om de stramme rammer i den offentlige økonomi er det vigtigt, at vi også husker på, at det offentlige forbrug fortsat ligger over gennemsnittet for de seneste årtier.
- Vi bruger for øjeblikket i alt ca. 530 mia. kr. årligt på service i den offentlige sektor. Dem skal vi sørge for, at vi bruger så effektivt som muligt. Vi skal hele tiden se på, om man ikke kan løse en række offentlige opgaver smartere, så man får mere for pengene.
- Også de offentlige investeringer ligger noget over det gennemsnitlige niveau i de seneste årtier.

[Opsummering – offentlige finanser]

- Så for at opsummere. Vi strammer finanspolitikken. Det gør vi gradvist og roligt. Fordi finanspolitikken skal være afstemt med fremgangen i dansk økonomi.
- Samtidig er råderummet til nye udgifter i de kommende år historisk stramt. Derfor er det vigtigt, at vi prioriterer med omhu, og at vi får mest muligt ud af de høje udgifter, vi har i dag.
- Det er sund og ansvarlig økonomisk politik.

* * *